

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ἀπὸ τὰ ἔσχατα στὰ πρωταρχικά

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀνυποψίαστος βίος

Ἡ πραγματικότητα ξεπερνάει τὴν φαντασία. Αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν στὴ ζωὴ πολλές φορές οὔτε ἡ πιὸ δημιουργικὴ ἢ ἀκόμα καὶ ἡ πιὸ διεισπραμιμένη φαντασία δὲν μπορεῖ νὰ τὰ συλλάβει.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὁ κόσμος μας ἔχει χάσει τὴν ἄμεση ἐπαφὴ του μὲ τὴν φυσικὴ πραγματικότητα καὶ ζεῖ σ' ἓναν τεχνητὸ κόσμο τῆς Τεχνικῆς ποὺ τὸν ἐκλαμβάνει ὡς φυσικὸ καὶ αὐτονόητο. Ἰδιαίτερα, πολλὰ παιδιὰ ποὺ δὲν ἔχουν ζήσει κοντὰ στὴ φύση, καὶ ὅσα ξέρουν τὰ ἔχουν μάθει ἔμμεσα μέσα ἀπὸ βιβλία ἢ πίσω ἀπὸ τὸ γυαλὶ τῆς τηλεόρασης, δὲν μποροῦν νὰ διακρίνουν πάντα τὴν ἀπόσταση μεταξὺ τεχνητοῦ καὶ φυσικοῦ καὶ μᾶς ἐπιφυλάσσουν δυσάρεστες ἐκπλήξεις μὲ τὰ ἐρωτήματά τους.

Μὲ τὴν τυποποίηση ποὺ ἐπικρατεῖ στὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ χάνουμε πολλές φορές τὴν ἀκρῆ, δηλαδὴ τὴν προέλευση τῶν προϊόντων. Εἶναι φορές ποὺ τὰ παιδιὰ θλέποντας ἀνάμικτα προϊόντα στὸ ἴδιο φακελλάκι φαντάζονται ὡς ἀφετηρία τους κάποια παράξενα φυτὰ ὑβρίδια. Σιγὰ - σιγὰ δὲν ἀποκλείεται τὰ παιδιὰ νὰ νομίσουν ὅτι τὰ φαγητὰ δὲν μαγειρεύονται πιὰ στὸ σπίτι, ἀλλὰ ἐτοιμάζονται κάπως αὐτόματα σὲ χώρους ἀγνωστούς καὶ ἀγοράζονται στὰ σουπερμάρκετς καὶ θερμαίνονται τὸ πολὺ - πολὺ σὲ φούρνους μικροκυμάτων. Μάλιστα δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀγοράζονται καὶ κάθε μέρα γιατί μπορεῖ κάποιος νὰ τὰ ἀποθηκεύσει σ' ἓναν καταψύκτη καὶ ἀπὸ ἐκεῖ λίγα - λίγα νὰ τὰ καταναλώσει.

Γιὰ τὸ ψωμί μπορεῖ νὰ συμβεῖ τὸ ἴδιο. Δὲν ἀποκλείεται πολλὰ παιδιὰ νὰ ἔχουν ἀκούσει καὶ γιὰ τὸ ἀλεύρι ὡς προϊόν. Ἀλλὰ προ-ἰὸν ἀπὸ ποῦ;

Χάνοντας τὴν ἀλληλουχία τῶν γεγονότων φθάνουμε νὰ πιστεύουμε σὲ μιὰ αὐτόματη γένεση τῶν πάντων ἐκ τοῦ... μηδενός. Καμιά σύνδεση μὲ τὴν πρωτογενῆ παραγωγή οὔτε καὶ μὲ τὴν δευτερογενῆ. Ὅχι μόνο καμιά σύνδεση ἀλλὰ καὶ καμιά ὑποψία γιὰ τὸ τί μπορεῖ νὰ ὑπάρχει πίσω ἀπὸ τὴν βιτρίνα τοῦ μεταπράτη σὲ διαδικασία μεταποίησης τοῦ πρώτου προϊόντος, σὲ κό-

πο τοῦ ἐργάτη ποὺ ξεκίνησε τὴν σορὰ, συνέχισε μὲ τὴν ἄλλη φροντίδα, θέρισε, φόρτωσε, μετέφερε, ἄλεσε, ζύμωσε, ἔψησε. Ὅσο καὶ ἂν πολλές ἀπὸ τὶς ἐργασίες αὐτὲς γίνονται εὐκολώτερα μὲ τὴν βοήθεια τῆς τεχνολογίας, ὁ ἀνθρώπινος κόπος παραμένει καὶ ὁ ἀνθρώπος ἐξακολουθεῖ σ' ἓνα μεγάλο ποσοστὸ ἐν τῷ ἰδρώτι τοῦ προσώπου του νὰ τρώγει τὸν ἄρτον του. Γι' αὐτὸ εἶναι κρίμα ποὺ τὰ νέα παιδιὰ, ἀλλὰ καὶ ἐμεῖς οἱ μεγαλύτεροι ἀγνοοῦμε τὴν σειρά τῶν πραγμάτων.

Καὶ μιὰς καὶ ὁ λόγος γιὰ τὸ ψωμί, πόσα ἄραγε παιδιὰ γνωρίζουν γιὰ τὸ πῶς γίνεται ἓνα π ρ ὁ σ φ ο ρ ο; Καὶ παιδιὰ ποὺ ὑπηρετοῦν στὸ ἱερὸ θῆμα μένουν μὲ τὴν ἐντύπωση —εὐτυχῶς ὄχι πάντα— ὅτι τὰ πρόσφορα τὰ φτιάχνει ὁ φούρναρης, ἔτσι ὅπως τὰ φέρνουν πολλοὶ ἐνορίτες μέσα σὲ χαρτοσακκοῦλες ποὺ γράφουν ἀπέξω «εἶδη ζαχαροπλαστικῆς - ἄρτοσκευάσματα». Τὸ πρόσφορο λοιπὸν εἶναι ἓνα «ἄρτοσκεύασμα» ὅπως καὶ τὰ ἄλλα, ἂν δέν... περιείχετο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀπόδειξη τῆς ταμειακῆς μηχανῆς, ποὺ πολλές φορές τὴν ξεχνᾶμε μέσα, καὶ ἓνα ἄλλο χαρτί, τὸ χαρτί μὲ τὰ ἀνόματα ποὺ θέλουμε νὰ μνημονεύσει ὁ παπάς.

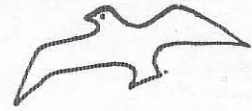
Εὐτυχῶς, ποὺ σὲ πάρα πολλές ἐνορίες λαμβάνεται πρόνοια τὰ πρόσφορα ἔταν δὲν ἐτοιμάζονται ἀπὸ τὴν πρεσβυτέρα νὰ ἐτοιμάζονται ἀπὸ ἓνα κύκλο ἐνοριτιστῶν ποὺ ἐναλλάξ ἀναλαμβάνουν αὐτὴν τὴν διακονία.

Μαθητεία στοὺς ρυθμούς τῆς γῆς καὶ τῆς ζωῆς

Καταλαβαίνετε τώρα πόσο ὄλοι μας θὰ μέναμε ἐκπληκτοὶ γιὰ τὸ πῶς παρασκευάζεται ἓνα πρόσφορο, ἂν ἀπὸ τύχη ἔπερτε στὰ χέρια μας ἓνα ἀξιόλογο κείμενο ποὺ νὰ μᾶς διηγεῖται τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ προσφορὰρὸς στὸ ρουμανικὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας, μάζευε στάχυα γιὰ τὸν ἄρτο τῶν εὐχαριστιῶν.

Τὸ κείμενο τῆς διηγῆσεως αὐτῆς ἀρμύζει σ' ἓνα ἀναγνωστικὸ γιὰ μικρὰ καὶ μεγάλα... παιδιὰ. Εἶναι τέτοια ἡ ἀπλότητα καὶ ἀφελότητα καρδίας ποὺ ἀποπνέει ὥστε μᾶς ἀφοπλίζει, καὶ ἐνῶ εἴμαστε ἐτοιμοὶ νὰ χρησιμοποιήσουμε ὄλο μας τὸ φυσικὸ καὶ πνευματικὸ

σ ἐ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας



ὀπλοστάσιο καὶ νὰ ἐπιστρατεύσουμε τὶς ἀντιρρήσεις μας, τελικὰ κατεβάζουμε τὰ χέρια καὶ πορευόμαστε εἰρηγικοί ἀκολουθώντας τὸν κυριολεκτικὰ «πτωχὸν τῷ Πνεύματι» προσφορὰρῃ μοναχὸ Παντελεήμονα. Τὸ μάθημα ποὺ παίρνουμε εἶναι μοναδικό. Χρειαζέται πράγματι νὰ ξαναμάθουμε, μαθητεύοντας σὲ ἄλλου τύπου κοιτάγματα τῆς φύσης καὶ τῶν στοιχείων τῆς, τῆ λειτουργία τῆς μεταστοιχείωσης.

Ὁ Βιργιλί Γκεωργίου κατορθώνει στὴ συνάντηση τοῦ ἐπικηρυγμένου Πανσέληγου μὲ τὸν μοναχὸ Παντελεήμονα νὰ μᾶς δώσει ἓνα ἔξοχο μάθημα. Ὁ Πανσέληγος ἔχει καταφέρει νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὶς ἀστυνομικὲς δυνάμεις ποὺ τὸν κυνηγοῦν ἑξαπλωμένος κατὰχαμα κοιτάζει τὸν οὐρανὸ καὶ ὀνειρεύεται ἐπωφελοῦμενος ἀπὸ τὴν ἐλευθερία του, ὅταν λίγα μέτρα πρὸ πέρα, στὴ μέση τοῦ χωραφιοῦ, ἐμφανίζεται ἓνας ἄνθρωπος. Ὁ Πανσέληγος, νομίζοντας ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὁ προπομπὸς τοῦ καταδιωκτικοῦ ἀποσπάσματος, περιμένει νὰ σιγουρευτεῖ ἂν τὸν ἀκολουθοῦν ἄλλοι. Ὅταν φτάνει σὲ δυὸ θήματα ἀπόστασης, ἐπιτίθεται πρῶτος πηδώντας πρὸς τὸ μέρος του γιὰ νὰ τὸν ξαφνιάσει, καὶ ἀρπάζει ἀπὸ τὸν λαϊμὸ τὸν ὑποτιθέμενο διώκτη του.

Ἀκολουθεῖ ἓνα ἀγωνιώδες ἀνακριτικὸ ἐρωτηματολόγιο κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ ἄλλος τοῦ ἀποκαλύπτει ὅτι εἶναι καλόγερος, δὲν ἔχει ἔρθει γιὰ νὰ τὸν κυνηγήσει ἀλλὰ γι' ἄλλη δουλειά, πολὺ πρὸ σπουδαία καὶ σημαντικὴ. Στὰ ἀποσπάσματα ποὺ δημοσιεύουμε μὲ ἔγκριση τῶν ἐκδόσεων «Ἀκρίτας», τὶς ὁποῖες καὶ θερμὰ εὐχαριστοῦμε ἀπὸ τὴ θέση αὐτῆ, κρατᾶμε τὰ οὐσιώδη σημεῖα αὐτοῦ τοῦ «ποιμαντικοῦ διαλόγου» ποὺ ἐκτυλίσσεται ἀνάμεσα στοὺς δύο.

Ὁ χώρος δὲν ἐπαρκεῖ γιὰ νὰ κάνουμε ἐκτενῆ ἀγὰλυση τοῦ μυθιστορήματος «Ὁ δερμάτινος χιτώνας», τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀπὸ ἄλλες μεταφράσεις ἔργων του στὰ ἑλληνικὰ ρουμάνου ὀρθόδοξου ἱερέα καὶ συγγραφέα Βιργιλί Γκεωργίου ποὺ ζεῖ στὸ Παρίσι. Ὅσοι ἀγαποῦν τὸ ἀστυνομικὸ μυθιστόρημα θὰ περάσουν μερικὲς ὥρες ἀγωνίας στὶς σελίδες του ὥσπου νὰ ξεδιαλύνουν τὸ μυστήριο ποὺ καλύπτει τὴν ἱστορία τοῦ Πανσέληγου. Ἡ ὑπόθεση ἐκτυλίσσεται ἐμπλεκώντας πολλοὺς καὶ πολλὰ ἐξελίσσεται σὲ ἓνα «ποιμαντικὸ» θρίλλερ τοῦ ὁποῖου τὴν λύση ἀποφεύγω νὰ ἐκθέσω χαρίζοντας τὴν στοὺς μελλοντικούς ἀναγνώστες τοῦ βιβλίου.

Ἐκεῖνο ποὺ κυρίως μᾶς ἐνδιαφέρει, μὲ τὴν παρά-

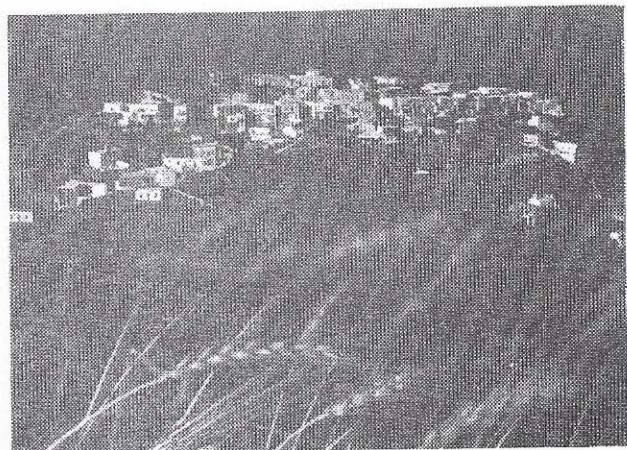
θεση αὐτοῦ τοῦ κειμένου στὸ τέλος τοῦ ἀρθρου μας εἶναι νὰ ἐπιστήσουμε τὴν προσοχή σ' αὐτὲς τὶς πρῶτες ἀλήθειες ποὺ τείνουν νὰ ξεχάστουν στὴ ζωὴ μας. Νὰ ἐ ν δ ι α φ ε ρ θ ο ὦ μ ε γι' αὐτὰ τὰ πρωτ-αρχικὰ ποὺ δὲν εἶναι αὐτανόητα στὶς σημερινὲς κοινωνίες μας. Σὲ κοινωνίες στὶς ὁποῖες, αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ εἶναι πρῶτα γίνονται ἔσχατα, καὶ τὰ ἔσχατα γίνονται πρῶτα.

Στὴν ἀφήγηση - ξενάγηση τοῦ π. Βιργιλίου στὶς παρυφές ἐνὸς παράξενου κόσμου ὑπὸ ἐξερεύνησιν, κατανοοῦμε στὸ βάθος του τὴν ἐκφώνηση τοῦ τελετουργοῦ ἱερέα «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν» καὶ ἀγαποῦμε τὴν μορφή τὸν προσφορὰρῃ Παντελεήμονα ποὺ καρποφορεῖ χωρὶς... νὰ καλλιεργεῖ, κοπιῶν καὶ φορτωμένος τὰ δεμάτια ἀπὸ τὰ στάχυα στοὺς ὄμους του.

Σὲ μέρες ὅπως οἱ σημερινὲς, τῆς ἀναμνήσεως τῆς παραδόσεως ἀπὸ τὸν Κύριο τοῦ Μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας στὴν Ἐκκλησία Του, ἂς κάνουμε τὸν κόπο νὰ ξαναμάθουμε τοὺς ρυθμοὺς τῆς γῆς καὶ τῆς ζωῆς καὶ νὰ συμμετάσχουμε στὸ μυστήριο τοῦ κόκκου τοῦ σίτου ποὺ πεθαίνει γιὰ νὰ φέρει πλείονα καρπὸν. Τότε μποροῦμε νὰ «κοπιᾶσουμε» ἄφοβα μετὰ φόβου στὴν Βασιλεία Του. Ἡ εὐχή τῆς Διδαχῆς τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων (9,4, ΒΕΠΕΣ 2, σ. 218) ἴχει ἐπίκαιρα:

«ὥσπερ ἦν τοῦτο τὸ κλάσμα διασκορπισθὲν ἐπάνω τῶν ὀρέων καὶ συναχθὲν ἐγένετο ἓν, οὕτω συναχθήτω σου ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς εἰς τὴν σὴν βασιλείαν...».

Χριστὸς ἀνέστη!



Κυκλάδες: Σίφνος. Φωτογραφία Ρ. Παρίση, ἀπὸ ἐπιστολικὸ δελτάριο τῶν ΕΑΤΑ.



Ο ΠΡΟΣΦΟΡΑΡΗΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Τοῦ π. ΒΙΡΓΚΙΛ ΓΚΕΩΡΓΚΙΟΥ*

—Γιατί μὲ κυνηγᾷ ἂν εἶσαι καλόγερος;
—Δὲν σὲ κυνηγᾷ δελφέ.
—Τί κάνεις ἐδῶ, ἰ γυρνᾷς ἰ ὥρα γύρω μου;
Αὐτὸ δὲν εἶναι κυνήγ

—Μαζεύω στάχια, ἀδελφέ. Βλέπεις πῶς μαζεύω
στάχια στὸ χωράφι.

—Στάχια; Ὁ Πανσέληνος σφίγγει τὸν λαιμὸ τοῦ
ἀνθρώπου ποὺ ἰσχυρίζεται πῶς εἶναι καλόγερος... Δὲν
μπορεῖς νὰ βρεῖς λιγότερο χοντρά φέματα; Τί νὰ τὰ
κάνεις τὰ στάχια; Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς μὲ κυνηγᾷς
γιὰ νὰ κερδίσεις ἕνα ἑκατομμύριο.

—Μαζεύω στάχια ἀδελφέ, σὲ θεδαίωνω.

—Γιὰ νὰ τὰ κάνεις τί; Κανείς δὲν μαζεύει στάχια.
Σοῦ χρειάζονται τουλάχιστον τρεῖς μέρες γιὰ νὰ μα-
ζέψεις ἕνα κιλό. Ἄν εἶσαι φτωχὸς μπορεῖς νὰ ζητιαν-
νέψεις γιὰ τοὺς σπόρους. Κόστιζον τρεῖς δεκάρες. Καὶ
ὁ πῖθ φτωχὸς ἀπὸ τοὺς χριστιανούς θὰ σοῦ τὶς δώσει.
Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ παιδεύεσαι τρεῖς καὶ τέσσερες
μέρες γιὰ κάτι τέτοιο. Λές φέματα.

—Μαζεύω στάχια γιὰ τὶς Προσφορές, ἀδελφέ μου,
γιὰ τὸν ἄρτο τῶν εὐχαριστιῶν. Εἶμαι ὁ μοναχὸς Παν-
τελεήμων, ὁ προσφορᾶρης στὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας.

—Τὸ μοναστήρι τῆς ἀγίας Παρθένου δὲν ἔχει τρεῖς
δεκάρες καὶ πρέπει νὰ στέλγει ἕναν καλόγερο νὰ μα-
ζεύει στάχια στὰ χωράφια ὅπως κάνουν τὰ πουλιὰ τοῦ
οὐρανοῦ; Λές φέματα καὶ θὰ σὲ σκοτώσω. Γιατί εἶσαι
ἐδῶ γιὰ νὰ κερδίσεις τὸ ἑκατομμύριο ποὺ δίνουν γιὰ τὸ
κεφάλι μου. Ὁμολόγησέ το τουλάχιστον δειλέ! Ὁμο-
λόγησέ το προτοῦ πεθάνεις!

Ὁ Πανσέληνος μιλάει, ἀπειλεῖ καὶ καυχιέται. Σὰν
κτῆνος. Γιὰ νὰ τρομοκρατήσῃ τὸν ἄνθρωπο ποὺ εἶναι
στὸ ἔλεός του. Τοῦ σφίγγει τὸν λαιμὸ. Ἐχοντας συνεί-
δηση τῆς εὐχαρίστησης ποὺ βρίσκει ἀπειλώντας. Ἀπό-
τομα νοιώθει ντροπὴ γιὰ λογαριασμὸ του. Δὲν ἔχει τὸ
δικαίωμα νὰ εἶναι κακός. Νὰ νοιώθει χαρὰ ἐνῶ ἀπει-
λεῖ μὲ θάνατο ἕναν ἄνθρωπο.

—Πές μου τὴν ἱστορία σου, διατάζει ὁ Πανσέλη-
νος. Σ' ἀκούω. Γιατί θέλω νὰ εἶμαι καλὸς καὶ δίκαιος.
Ἄλλὰ ἂν πείς φέματα σὲ σκότωσα. Ποῦ εἶναι αὐτοὶ
ποῦ σὲ στείλανε;

—Κανείς δὲν μ' ἔστειλε ἀδελφέ, λέει ὁ μοναχὸς
Παντελεήμων.

—Οἱ χωροφύλακες σ' ἔστειλαν ἢ οἱ χωρικοί; Ποῦ
κρύβονται; Πῶς ξέρουν πῶς εἶμαι κρυμμένος στὸ χω-
ράφι; Μὲ εἶδαν; Ἀπάντησε γρήγορα γιὰτί ἀπὸ τὴν
ἀπάντησή σου ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ σου.

—Κανείς δὲν τὸ ξέρει πῶς εἶσαι ἐδῶ ἀδελφέ. Ἄ-
κόμα κι ἐγὼ δὲν τὸ ἔξερα. Ἦρθα γιὰ νὰ μαζέψω σι-
ταρόσπορους γιὰ τὶς προσφορὲς τοῦ μοναστηριοῦ.

—Γιατί δὲν ζητιανεύεις τὸ σιτάρι γιὰ τὶς προσφο-
ρές, γιὰ τὸν ἄρτο τῶν εὐχαριστιῶν μιὰ καὶ στὸ μονα-
στήρι εἴσατε τόσο φτωχοὶ ποὺ δὲν ἔχετε μὲ τί νὰ τὸ
ἀγοράσετε. Εἴμαστε ὁ σιτοβολώνης τῆς Εὐρώπης. Κα-
νείς δὲν θὰ ἀρνηθεῖ μερικὰ κιλά σιτάρι.

—Ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸν Χριστό, ἀδελφέ. Τὸν ἄρτο
τῶν εὐχαριστιῶν τοῦ μοναστηριοῦ τὸν φτιάχνουμε μόνοι
μας. Πάντα μὲ στάχια ποὺ ἐμεῖς —οἱ μοναχοὶ— μα-
ζεύουμε ἕνα - ἕνα στὰ χωράφια καὶ στοὺς δρόμους...
Γιατί ἔχει εἰπωθεῖ πῶς τὰ στάχια τὰ σκορπισμένα στὸν
κόσμο, πρέπει νὰ συλλέγονται γιὰ νὰ γίνουν ἕνα μέσα
στὸν ἄρτο ποὺ εἶναι ὁ Χριστός. Εἶναι ἡ πολλαπλότητα
ποὺ γίνεται ἐνότητα. Εἶναι παράδοση τοῦ μοναστηριοῦ
μας νὰ συλλέγουμε τὰ στάχια γιὰ τὸν ἄρτο τῶν εὐχα-
ριστιῶν καὶ νὰ προσευχόμαστε ταυτόχρονα γιὰ νὰ συνα-
χθοῦν καὶ νὰ ἐνωθοῦν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ τοῦ κόσμου σὲ
μιὰ καὶ μόνη ἐκκλησία... Ἀκριβῶς σὰν τὰ στάχια ποὺ
μαζεύουμε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τῶν ἀνθρώπων, μέσα
στὰ χωράφια, παντοῦ, καὶ ποὺ γίνονται τὸ σῶμα τοῦ
Χριστοῦ στὸν ἄρτο τῶν εὐχαριστιῶν καὶ στὴν ἀγία
Τράπεζα. Βλέπεις πῶς δὲν ἦρθα γιὰ σένα. Πρέπει νὰ
μὲ πιστέψεις, ἀδελφέ μου.

—Μεγάλωσα σ' ἕνα πρεσβυτέριο, λέει ὁ Πανσέλη-
νος. Δὲν ἄκουσα ποτὲ νὰ λέγε πῶς ἐφτιαχναν τὸν ἄρτο
τῶν εὐχαριστιῶν μὲ στάχια μαζεμένα ἀπὸ τὰ χωράφια
καὶ ἀπὸ τοὺς δρόμους.

—Εἶναι ἀπὸ πλεόνασμα εὐσέβειας καὶ ἀγάπης γιὰ
τὸ Χριστό. Ἐνεργοῦμε ἔτσι γιὰτί καὶ οἱ ἅγιοι Πατέ-
ρες μας ἔκαναν τὸ ἴδιο.

—Ἐέρεις ποιὸς εἶμαι ἐγὼ; ρωτᾶει ὁ Πανσέληνος.

—Τὸ ξέρω, ἀπαντᾶει ὁ προσφορᾶρης Παντελεήμων.

Φυσικά και τὸ ξέρω. Εἶσαι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Εἶσαι ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶσαι ἄνθρωπος. Εἶσαι ἀδελφός μου. Κοιτώντας ἔναν ἀνθρώπο βλέπεις τὸν Θεό... Ὅπως βλέπεις ξέρω τὰ πάντα γιὰ σένα... Τὰ πάντα.

—Και κοιτάζοντας ἐμένα βλέπεις τὸν Θεό, ἔτσι;

—Και βέβαια ἀδελφέ, ὅταν κοιτάζω ἔναν ἀνθρώπο βλέπω τὸν Θεό. Κάθε ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ και ναὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

—Ἐ λοιπόν, δὲν εἶναι ἀλήθεια! λέει ὁ Πανσέληνος (...).



—Ἀκολουθήσε με ἀδελφέ. Ἐλα. Ἄς ἀφήσουμε τίς ὑποψίες. Εἶναι ἔργο τοῦ διαβόλου.

Ὁ Παντελεήμων, ὁ καλόγερος ὁ προσφοράρης σηκώνει τὸ δεμάτι με τὰ στάχυα ποὺ τᾶχε ἀφημένο λίγο πρὶ πέρα. Σκύβει και μαζεύει κάθε στάχυ ποὺ βλέπει μπροστά του. Βρίσκει τὸ δεύτερο δεμάτι ποῦχε μαζέψει τὸ πρῶτ. Προχωράει, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν Πανσέληνο και τραγουδάει «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλό».

—Εἶσαι πολὺ φορτωμένος καλόγερε, λέει ὁ Πανσέληνος. Ἄσε με νὰ σε βοηθήσω. Θὰ μεταφέρω κι ἐγὼ σιτάρι γιὰ τὰ πρόσφορα, γιὰ τὸν ἄρτο τῶν εὐχαριστιῶν τοῦ μοναστηριοῦ σας. Θὰ γράψετε και τὸ ὄνομά μου στὸ δίπτυχο τῶν νεκρῶν.

—Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλό, λέει ὁ καλόγερος.

Τὰ λόγια του εἶναι σὲ ἄρμονία με τὸν ρυθμὸ τῆς περπατησιᾶς του, με τὴν ἀναπνοή του και με τοὺς χτύπους τῆς καρδιάς του. Εἶναι παλιὰ συνήθεια τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολῆς νὰ ἐναρμονίζου τὴν προσευχή τους με τίς κινήσεις τοῦ σώματός τους, κυρίως με τὴν ἀναπνοή και τὴν καρδιά, τοὺς χτύπους τῆς καρδιάς. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, ὅταν τὰ λόγια τῆς προσευχῆς σταματοῦν, μοιάζει νὰ συνεχίζονται ἀπὸ τοὺς χτύπους τῆς καρδιάς και ἀπὸ τὴν πνοή τῆς ἀνάσας ποὺ συνεχίζει νὰ ἐπαναλαμβάνει «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλό». Ἀκόμα κι ὅταν οἱ καλόγεροι κοιμοῦνται, ἡ ἀνάσα τους και ἡ καρδιά τους ἐπαναλαμβάνουν συνέχεια: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλό»!

Ὅσο προχωροῦν φορτώνουν στοὺς ὄμους τους τὰ δεμάτια ποὺ ὁ μοναχὸς Παντελεήμων ἔχει μαζέψει στὴ διάρκεια τῆς μέρας. Κι ἐκεῖνος και ὁ Πανσέληνος εἶναι φορτωμένοι σὰν τοὺς γαῖδάρους. Ὁ Πανσέληνος

εἶναι πολὺ κουρασμένος. Ἀλλὰ βαδίζει με ἱκανοποίηση. Ποτέ, σ' ὄλη του τὴ ζωή, δὲν δούλεψε με μεγαλύτερη εὐχαρίστηση. Ἀπὸ πρακτικῆς πλευρᾶς πρόκειται γιὰ μιὰ δουλειὰ με πενηχρότατη ἀμισθί. Με λίγες δεκάρες ἀγοράζει κανεὶς ὄλο τὸ σιτάρι ποὺ μπορεῖ νὰ βγάλει ἀπ' αὐτὰ τὰ δεμάτια. Εἶναι παράλογο νὰ δουλεύεις ὄλη μέρα, τρέχοντας μέσα στὰ χωράφια, σὺβοντας και μαζεύοντας κάθε στάχυ και μεταφέροντας ὕστερα τὰ δεμάτια στὴν πλάτη σου σὲ ἀπόσταση χιλιομέτρων. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς πραγματικότητος και τῆς χρησιμότητος, αὐτὴ ἡ ἀπασχόληση εἶναι σκέτη τρέλλα. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Πανσέληνος εἶναι πανευτυχῆς ποὺ τὴν κάνει. Ἡ δουλειὰ ποὺ κάνει ὁ προσφοράρης μοναχὸς και τὸ φορτίο ποὺ σηκώνει με τὴ θέλησή του ὁ Πανσέληνος ἔχουν μιὰ σημασία ποὺ πηγαίνει πολὺ πέρα ἀπ' τὸ χρήσιμο. Ἡ κάθε χειρονομία τοῦ προσφοράρη ποὺ σκύβει χιλιάδες φορές γιὰ νὰ μαζέψει τὰ παρατημένα και ποδοπατημένα στάχυα στοὺς δρόμους και στὰ χωράφια, ἐναρμονίζεται με τίς κινήσεις τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς και τοῦ κόσμου ὁλόκληρου. Πρόκειται γιὰ χειρονομίες λειτουργικῆς. Καὶ ἡ λειτουργικὴ χειρονομία εἶναι ἡ ὑπέρτατη πράξη τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς. Με τὴν λειτουργικὴ πράξη ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐκπληρώνει ἀπλῶς ἓνα χρήσιμο σκοπὸ, δὲν ἐργάζεται ἀπομονωμένος ἢ σὲ κλειστὲς ὀμάδες ἀλλὰ ἐνσωματώνει ὄλη του τὴ ζωὴ και τίς κινήσεις του με τὴν ζωὴ και τίς κινήσεις τοῦ σύμπαντος.

—Εἶναι μακριὰ ἀκόμα τὸ μοναστήρι σας; ρωτᾶει ὁ Πανσέληνος.

—Ὅχι πολὺ μακριὰ. Ὅσο νὰ πεις δέκα φορές τὸ σύμβολο τῆς Πίστεως και φτάσαμε, ἀπαντᾶει ὁ προσφοράρης.

—Με τίς προσευχῆς μετράτε τίς ἀποστάσεις;

Προσπαθεῖ νὰ πολογίσει τὰ χιλιόμετρα ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὰ δέκα Πιστεύω.

—Ὅχι μονάχα τίς ἀποστάσεις, ἀλλὰ και τὸν χρόνο μετράμε με τίς προσευχῆς. Ὅλη μας τὴ ζωὴ τὴν κάνουμε προσευχή... Προσευχόμαστε μέρα και νύχτα. Δὲν ἀφήνουμε ποτέ τὴν προσευχὴ νὰ σβήσει στὸ κονάκι μας. Γιὰ νὰ μένει και τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ ἀδιάκοπα ἀνοιχτὸ πάνω μας. Στὸ ἱερὸ μοναστήρι μας, δὲν ἔχει διακοπὴ ποτέ ἡ προσευχή, οὔτε γιὰ μιὰ στιγμιότυπο, ἐδῶ και αἰῶνες. Προσευχόμαστε μέρα και νύχτα. Εἶμαστε σὲ τούτη τὴ γῆ οἱ φύλακες τῆς μέρας και τῆς νύχτας. Χάρη στὶς προσευχῆς τῶν ἀνθρώπων μένει ὁ Θεὸς παρὼν πάνω στὴ γῆ. Καὶ προσευχόμαστε γιὰ ὄλους ὅσοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προσευχηθοῦν, γιὰ κείνους ποὺ δὲν μποροῦν, γιὰ κείνους ποὺ δὲν θέλουν... Αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον μας. Καὶ ἡ δόξα μας. Χάρη στὴν

“ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ,,

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλολ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἡ κίνηση τῶν χίππυς ἔλαβε στὴ δεκαετία τοῦ 1960 θρησκευτικὰ πλαίσια καὶ προετοίμασε τὸ ἔδαφος γιὰ τὶς ἀντιλήψεις ἐκεῖνες, ποὺ ἐξεφράζοντο μὲ τὶς ἴδιες λέξεις, ἦσαν ὅμως διαφορετικὲς: τὶς ἀσιατικὲς θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις.

Τὸ 1967 συνεκεντρώθησαν στὰ μεγάλα κέντρα, ἰδιαίτερα στὴ Νέα Ὑόρκη καὶ στὸ Σάν Φραντζίσκο, μισὸ ἑκατομμύριο χίππυς. Ἦταν ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία πολλὲς γκουρουῦτικὲς κινήσεις ἀνέπτυσαν στὸν Νέο Κόσμο ἰδιαίτερη δραστηριότητα: οἱ Χάρε Κρίσνα, ὁ Μαχαρίσι Μαχ Γιόγκι καὶ, ἀργότερα (γύρω στὸ 1970) οἱ μαθητὲς τῆς Σιβανάντα, οἱ ὁπαδοὶ τῆς Ἀνάντα Μάργκα καὶ τῆς γκουρουῦ Μαχαράτζι.

Οἱ ἀντιλήψεις τῶν F ATLS καὶ τῶν χίππυς ἀνεμίχθησαν μὲ βουδδιστικὲς καὶ ἰνδουιστικὲς διδασκαλίαι καθὼς καὶ μὲ ἀποκρυφιστικὲς ἀπόψεις. Ἡ ἐπαναστατημένη γενεά, στὴν προσπάθειά της νὰ ἀναζητήσει ἐγγυαλιστικὲς λύσεις, ἐντυπωσιάσθηκε μὲ τὴν ταύτιση τοῦ κόσμου καὶ τῆς θεότητος, ποὺ κηρύττεται στὸν Ἰνδουισμό, μὲ τὴν «κατάσταση Βούδδα», μὲ τὸν ταντρικὸ βουδδισμό τοῦ Θιβέτ. Οἱ νέες ἀπόψεις γιὰ τὸ σέξ, ἰδιαίτερα στὴν τάντρα γιόγκα, ἱκανοποιοῦσαν ἀπόλυτα τὴν ἐπιθυμία ἀπορρίψεως τῆς πουριτανικῆς ἠθικῆς.

ἀδιάλειπτη προσευχὴ δὲν χάνεται ποτὲ τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὴ γῆ.

Ὁ Παντελεήμων, ὁ καλόγερος ὁ προσφοράρης εἶναι χαρούμενος. Τὸ ὄνομά του τοῦ πηγαίνει θαυμάσια. Εἶναι ἕνα ὄνομα ποὺ ταιριάζει μὲ τὶς πράξεις του, μὲ τὴν ζωὴ του καὶ μὲ τὰ λόγια του.

Ὁ Πανσέληνος δὲν καταλαβαίνει πολὺ καλὰ τὸ νόημα τῶν λόγων τοῦ καλόγερου. Ἀκούγοντας τὶς λέξεις «φύλακες τῆς μέρας καὶ τῆς νύχτας» ποὺ προσεῦχονται γιὰ νὰ μὴν σθῆσουν τὰ φῶτα τοῦ Πνεύματος, ὁ Πανσέληνος σκέφτεται κυρίως τοὺς νυκτοφύλακες τῶν τραπεζῶν ποὺ φυλάνε —τὴν ὥρα ποὺ οἱ ἄλλοι κοιμῶνται— τοὺς θησαυροὺς τῶν χρηματοκιβωτίων, τοὺς ὕλικους θησαυροὺς... Οἱ καλόγεροι φυλάνε τὴ φλόγα τοῦ Πνεύματος.

* Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βιργιλίου Γκεωργίου, Ὁ δερμάτινος χιτῶνας, σὲ μετάφραση Βάσω Γουελά, Ἀθήνα, Ἐκδ. Ἀκρίτας, 1985, σσ. 323-325, 329-331.

Ἐδῶ συνέθη κάτὶ τὸ πολὺ ἀξιοπρόσεκτο. Ὅπως ὀρθὰ ἐπισημαίνει ὁ R. HUMMEL (INDISCHE MISSION UND NEUE FROMMIGKEIT IM WESTEN, STUTTGART 1980, σελ. 199 ἐξ.), αὐτὸ ποὺ ὁ διαφωτισμὸς καὶ οἱ χριστιανικὲς ἱεραποστολὲς κατεδίκαναν ὡς δυσειδαμιονία, αὐτὸ ποὺ τὰ μεταρρυθμιστικὰ ἰνδουιστικὰ - βουδδιστικὰ κινήματα ἀπώθησαν στὸ περιθώριο, αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ προσήλκυσε τὴν προσοχὴ τῆς νέας γενεᾶς τῆς Δύσεως, ποὺ εἶχε κορεσθεῖ ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμό, δηλαδή οἱ πρακτικὲς μαγείαι, τὰ παλαιὰ τυπικὰ καὶ οἱ μῦθοι. Μαγικὲς ἀσκήσεις ἐξορκισμῶν, τὸ παλαιὸ κινεζικὸ βιβλίον I - CHING, ἐσωτερικὲς τεχνικὲς, ἀριστερὸς ταντρικὸς κινεζικῆς παραδόσεως, αὐτὰ ἦσαν τῶρα πράγματα πολὺ θελκτικὰ στὴ νέα ἀτμόσφαιρα.

Ὅμως οἱ γκουρουῖστικὲς ομάδες, ποὺ ἐφθασαν στὴ Δύση δὲν εἶχαν τὸ μονοπώλιο στὴ διάδοση ἰνδουιστικῶν ἀντιλήψεων. Ἦδη κατὰ τὴ δεκαετία τοῦ 1960 πολλοὶ χίππυς πραγματοποίησαν «προσκυνηματικὰ ταξίδια» στὴν Ἰνδία καὶ ἦλθαν σ' ἐπαφὴ μ' αὐτὲς τὶς ιδέες. Ἐξ ἄλλου ὑπῆρχαν στὴ Δύση μεταφρασμένα ἰνδουιστικὰ κείμενα, τὰ ὁποία ἀπετέλεσαν πρόσθετη «γέφυρα» στὴ διάδοση τῶν ιδεῶν αὐτῶν μεταξὺ τῶν Δυτικῶν.

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀντιδράσεως στὸν τεχνικὸ πολιτισμὸ συμπίπτει καὶ μὲ τὴν κατασκευὴ συνθετικῶν ναρκωτικῶν. Ἡ διάδοσή των παρουσιάσθηκε ὡς νέο «θρησκευτικὸ» κίνημα, ὡς νέο ἐναλλακτικὴ λύση στὴν προσπάθεια δημιουργίας ὑπερβατικῶν ἐμπειριῶν. Γύρω ἀπὸ τὰ ναρκωτικὰ σχηματίσθηκε εἰδικὸς μυστικισμὸς, μὲ βασικὸ «ἱεραπόστολο» μεταξὺ τῶν χίππυς τὸν ψυχολόγο TIMOTHY LEARY, ὁ ὁποῖος χαρακτήρισε τὰ ναρκωτικὰ ὡς τὴ «θρησκεία τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνος» καὶ ὡς «δυτικὴ γιόγκα» (HUMMEL, σελ. 201).

Σ' αὐτὴ τὴ νέα «θρησκεία» πραγματοποίησε πειράματα ὁ ALDOUS HUXLEY μὲ τὸ μεξικανικὸ ναρκωτικὸ MESKALIN, ποὺ ἐξάγεται ἀπὸ τὸ βλαστὸ τοῦ κάκτου PEYOT καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο στὶς λειτουργίες τῆς NATIVE AMERICAN CHURCH OF THE UNITED STATES. Ὁ HUXLEY μὲ τὸ βιβλίον του (1954) «Οἱ πύλες τῆς ἀντιλήψεως», διέδωσε τὶς ἐμπειρίες του αὐτὲς καὶ διακήρυξε:

«Αὐτὴ ἡ περίφημη ἀναγέννηση τῆς θρησκείας»...